Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIOVANNI PITRUZZELLA
17 päivänä syyskuuta 2020[1]

Asia C-490/19

Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier
vastaan
Société Fromagère du Livradois SAS

(Ennakkoratkaisupyyntö – Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Maatalous – Maataloustuotteet ja elintarvikkeet – Maantieteelliset merkinnät ja alkuperänimitykset – Nimityksen rekisteröinnin suoja – Kolmannen osapuolen kieltäminen käyttämästä ulkoasua, joka on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan, vaikka nimitystä ei käytetäkään

I Johdanto

1. Tämä ratkaisuehdotus koskee Cour de cassationin (ylin tuomioistuin, Ranska) ennakkoratkaisupyyntöä, jossa unionin tuomioistuimelle esitetään asetusten (EY) N:o 510/2006[2] ja (EU) N:o 1151/2012[3] 13 artiklan 1 kohdan tulkintaa koskeva kysymys.

2. Tämä kysymys on tullut esiin riita-asiassa, jossa vastakkain ovat Morbier-juustoa edustava toimialayhdistys Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (jäljempänä toimialayhdistys) ja Société Fromagère du Livradois SAS -niminen yhtiö (jäljempänä SFL) ja joka koskee SFL:n väitetysti vilpillistä ja vapaamatkustukseen perustuvaa kilpailua, jolla loukataan suojattua alkuperänimitystä Morbier.

1 Alkuperäinen kieli: ranska.

2 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annettu neuvoston asetus (EUVL 2006, L 93, s. 12).

3 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2012, L 343, s. 1).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

3. Unioni otti käyttöön maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten merkintöjen suojan 14.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/92,[4] sellaisena kuin se on kumottuna ja korvattuna asetuksella N:o 510/2006. Sen 13 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisteröidyt nimet on suojattu:

a) suoralta tai välilliseltä rekisteröidyn nimen kaupalliselta käytöltä tuotteiden osalta, joita rekisteröinti ei koske, sikäli kuin nämä tuotteet ovat verrattavissa tällä nimellä rekisteröityihin tuotteisiin tai sikäli kuin nimen käytöllä hyödynnetään suojatun nimityksen mainetta;

b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai mielleyhtymiltä, vaikka tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty ilmaisu kuten ’laatu’, ’tyyppi’, ’menetelmä’, ’tuotettu kuten’, ’jäljitelmä’ tai muu samankaltainen ilmaisu;

c) muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta merkinnöiltä mitä tulee tuotteen lähtöpaikkaan, alkuperään, tuotteen luonteeseen tai olennaisiin ominaisuuksiin, jotka on merkitty sisä- tai ulkopakkaukseen, mainoksiin tai asianomaista tuotetta koskeviin asiakirjoihin sekä tuotteen pakkaamiseen tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä;

d) muilta käytännöiltä, jotka ovat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

_ _”

4. Asetus N:o 510/2006 kumottiin ja korvattiin 4.1.2013 alkaen asetuksella N:o 1151/2012. Jälkimmäisen 13 artiklan 1 kohta on olennaisin osin samanlainen kuin asetuksen N:o 510/2006 vastaava säännös, paitsi että sitä sovelletaan suojatun nimityksen kattamiin tuotteisiin myös silloin, kun kyse on niiden käytöstä ainesosana, sekä palveluihin. Unionin käyttöön ottamissa eri laatujärjestelmissä on asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa vastaavia säännöksiä.[5]

5. Morbier-nimitys on merkitty suojattujen alkuperänimitysten rekisteriin 10.7.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1241/2002[6] mukaisesti. Suojatun alkuperänimityksen Morbier tuote-eritelmässä, sellaisena kuin se on muutettuna 7.11.2013 annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 1128/2013,[7] jota sovelletaan pääasian tosiseikkoihin, kuvaillaan Morbier-juuston ulkomuotoa seuraavasti: ”Morbier on lehmän raakamaidosta valmistettu puristettu juusto. Muodoltaan se on litteä

4 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta annettu asetus (EYVL 1992, L 208, s. 1).

5 Ks. viinialalla maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 671) 103 artikla; maustettujen juomien alalla maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1601/91 kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 251/2014 (EUVL 2014, L 84, s. 14) 20 artikla ja tislattujen alkoholijuomien alalla tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1576/89 kumoamisesta 15.1.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 110/2008 (EUVL 2008, L 39, s. 16) 16 artikla.

6 Tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2081/92 säädettyyn ”Suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin” annetun asetuksen (EY) N:o 2400/96 liitteen täydentämisestä (Gailtaler Speck, Morbier, Queso Palmero tai Queso de la Palma, Thrapsanon ekstra-neitsytoliiviöljy, Turrón de Agramunt tai Torró d’Agramunt) annettu asetus (EYVL 2002, L 181, s. 4).

7 EUVL 2013, L 302, s. 7.

tasapintainen ja hieman kupertuva lieriö, jonka halkaisija on 30–40 cm, korkeus 5–8 cm ja paino 5–8 kg. Juuston keskellä on koko pinnan alueelle yhtenäisenä levittyvä horisontaalinen musta raita. Juuston luonnollinen kuori on hierretty, säännöllinen, ja siinä näkyy pintakasvustoa ja muotin jättämiä jälkiä. Sen väri vaihtelee beesistä oranssiin, ja siinä voi esiintyä ruskehtavan, punertavan tai vaaleanpunertavan oranssin vivahteita. Tasakoosteisen sisuksen väri vaihtelee norsunluunvalkoisesta vaaleankeltaiseen, ja siinä on usein jonkin verran hajanaisia herukan kokoisia tai litistyneen kuplan muotoisia reikiä. – –”

6. Asetuksella (EU) N:o 1129/2011,[8] joka tuli voimaan l.6.2013, kasviperäisen hiilen E 153 käyttäminen varattiin nimenomaisesti alkuperänimityksen ”Morbier” kattamille juustoille.[9]

B Ranskan oikeus

7. Tekijänoikeuslain (code de la propriété intellectuelle) L. 722-1 §:ssä, joka lisättiin kyseiseen lakiin tuoteväärennösten torjunnasta 29.10.2007 annetulla lailla nro 2007-1544[10] (loi de lutte contre la contrefaçon) ja jota sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, säädetään seuraavaa:

”Maantieteellisen merkinnän loukkaus aiheuttaa tekijälleen siviilioikeudellisen vastuun.

Tässä luvussa maantieteellisellä merkinnällä tarkoitetaan:

– –

b) suojattuja alkuperänimityksiä ja suojattuja maantieteellisiä merkintöjä, joista säädetään maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta annetussa yhteisön lainsäädännössä;

– –”

III Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

8. Institut national de d’origine et de la qualité (alkuperänimitysten valvonnasta vastaava kansallinen laitos, jäljempänä INAO) nimitti 18.7.2007 toimialayhdistyksen Morbier-nimityksen suojelusta vastaavaksi organisaatioksi. SFL, jonka kotipaikka on Puy-de-Dôme (Ranska), on yritys, joka valmistaa ja pitää kaupan juustoja.

9. Morbier on juusto, jolle myönnettiin tarkistettu alkuperänimitys 22.12.2000 annetulla asetuksella, jonka 8 §:ssä säädettiin siirtymäajasta mainitussa asetuksessa määritellyn maantieteellisen viitealueen ulkopuolella sijaitseville yrityksille, jotka valmistivat ja pitivät kaupan juustoja nimellä Morbier, jotta ne kykenisivät jatkamaan tämän nimen käyttöä ilman mainintaa ”tarkistettu alkuperänimitys” siihen

8 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteen II muuttamisesta vahvistamalla unionissa hyväksyttyjen elintarvikelisäaineiden luettelo 11.11.2011 annettu komission asetus (EUVL 2011, L 295, s. 1).

9 Ks. asetuksen N:o 1129/2011 liitteessä olevan E osan 01.7.2 kohta.

10 JORF 30.10.2007, teksti nro 2.

asti, kunnes viiden vuoden määräaika siitä, kun Euroopan komissio oli asetuksen N:o 2081/92 6 artiklan mukaisesti rekisteröinyt alkuperänimityksen Morbier suojatuksi alkuperänimitykseksi, päättyisi.[11] Mainittu asetus kumottiin 20.4.2011 annetulla asetuksella nro 2011-441.

10. Koska SFL, joka oli vuodesta 1979 lähtien valmistanut juustoa nimellä Morbier, ei sijainnut sillä maantieteellisellä alueella, jolle kyseinen nimitys oli varattu, se sai 22.12.2000 annetun asetuksen 8 §:n mukaisesti luvan käyttää kyseistä nimitystä ilman mainintaa ”tarkistettu alkuperänimitys” 11.7.2007 asti, mistä lähtien se korvasi tämän nimityksellä Montboissié du Haut Livradois. SFL jätti 5.10.2001 Yhdysvalloissa amerikkalaisen tavaramerkin Morbier du Haut Livradois rekisteröimiseksi hakemuksen, jonka se uudisti vuonna 2008 kymmeneksi vuodeksi, ja 5.11.2004 hakemuksen ranskalaisen tavaramerkin Montboissier rekisteröimiseksi.

11. Toimialayhdistys väitti, että SFL oli loukannut suojattua nimitystä ja syyllistynyt vilpilliseen ja vapaamatkustukseen perustuvaan kilpailuun, kun se oli valmistanut ja pitänyt kaupan juustoa, joka oli ulkoasultaan suojatun alkuperänimityksen Morbier kattaman tuotteen kaltainen, jotta sen tuote sekoitettaisiin suojattuun tuotteeseen ja jotta se voisi käyttää hyväkseen sen tuotekuvaa joutumatta noudattamaan kyseisen alkuperänimityksen tuote-eritelmää. Näin ollen toimialayhdistys nosti 22.8.2013 Tribunal de grande instance de Paris’ssa (alioikeus, Pariisi, Ranska) kanteen, jossa se vaati, että SFL määrätään lopettamaan kokonaan suojatun alkuperänimityksen Morbier suora tai välillinen kaupallinen käyttö, kaikenlainen tämän alkuperänimityksen väärinkäyttö, jäljittely tai mielleyhtymät, kaikki muut väärät tai harhaanjohtavat maininnat, jotka koskevat tuotteen lähtöpaikkaa, alkuperää, luonnetta tai olennaisia ominaisuuksia, millään sellaisella tavalla, joka on omiaan antamaan väärän kuvan sen alkuperästä, kaikki muut käytännöt, jotka ovat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen, ja erityisesti kaikenlainen juuston kaksi osaa erottavan mustan raidan käyttäminen, ja korvaamaan sille aiheutunut vahinko.

12. Tribunal de grande instance de Paris hylkäsi toimialayhdistyksen vaatimukset kaikilta osin 14.4.2016 antamallaan tuomiolla. Cour d’appel de Paris (ylioikeus, Pariisi, Ranska) pysytti ratkaisun 16.6.2017 antamallaan tuomiolla. Kyseisessä tuomiossa cour d’appel muun muassa katsoi, ettei sellaisen juuston kaupan pitäminen, jolla on yksi tai useampi Morbierin tuote-eritelmässä mainituista ominaisuuksista ja joka siis muistuttaa Morbier-juustoa, ole aiheuttanut vahinkoa. Todettuaan, että suojattua alkuperänimitystä koskevan lainsäädännön tarkoituksena ei ole suojella tuotteen ulkoasua tai sen eritelmässä kuvattuja ominaisuuksia vaan sen nimitystä, joten siinä ei kielletä valmistamasta tuotetta samalla menetelmällä kuin se, joka on määritelty maantieteellistä merkintää koskevissa säännöissä, ja muistutettuaan siitä, että poissulkevan oikeuden puuttuessa tuotteen ulkoasun omiminen kuuluu kaupan ja elinkeinotoiminnan vapauteen, cour d’appel de Paris totesi, että toimialayhdistyksen mainitsemat ominaisuudet, erityisesti vaakasuoraan kulkeva sininen raita, kuuluvat historialliseen perinteeseen ja ikiaikaiseen menetelmään, jota käytettiin muissakin juustoissa, ja että SFL oli ottanut ne käyttöön jo ennen suojatun alkuperänimityksen saamista, eivätkä ne perustuneet investointeihin, joita toimialayhdistys tai sen jäsenet olisivat tehneet. Cour d’appel de Paris arvioi, että vaikka oikeus käyttää kasviperäistä hiiltä on annettu ainoastaan suojatun alkuperänimityksen Morbier kattamalle juustolle, SFL:n oli pitänyt amerikkalaista lainsäädäntöä noudattaakseen korvata se rusinan polyfenolilla, joten näitä kahta juustoa ei voida rinnastaa tämän ominaisuuden perusteella. Cour d’appel de Paris korosti, että SFL oli vedonnut Montboissier- ja Morbier-juustojen välisiin muihin

11 Kirjallisissa huomautuksissaan SFL vahvistaa, että 22.12.2000 annetusta asetuksesta nostettu kanne kumottiin Conseil d’État’n (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) 5.11.2003 antamalla ratkaisulla. SFL:n mukaan INAO ja Ranskan valtiovarainministeri (ministre des finances) väittivät kyseisen ratkaisun antamiseen johtaneessa menettelyssä, että ”[22.12.2000] annettu asetus ei ole millään tavoin esteenä myöskään sille, että nimityksen alkuperäalueen ulkopuolella sijaitsevat yritykset jatkavat tuotteidensa valmistusta ja kaupan pitämistä. Se on esteenä ainoastaan sille, että ne jatkavat tätä nimellä Morbier, koska ne eivät täytä niitä maantieteellisiä ja teknisiä vaatimuksia, jotka oikeuttaisivat ne käyttämään tätä nimitystä”. SFL:n mukaan Conseil d’État täsmensi ratkaisussaan, ”että alkuperänimitysten suojaamisesta annettujen kansallisten ja yhteisön sääntöjen tarkoituksena on lisätä rekisteröidyn nimityksen kattamien tuotteiden laadun arvostusta erityisesti edellyttämällä, että niiden tuotanto, jalostus ja valmistus tapahtuvat tietyllä rajatulla alueella” ja ”että nämä säännöt eivät suinkaan estä muiden tuotteiden, jotka eivät saa kyseistä suojaa, vapaata liikkuvuutta”.

eroihin, jotka liittyvät muun muassa siihen, että ensin mainitussa käytettiin pastöroitua maitoa ja jälkimmäisessä raakamaitoa, ja totesi, että nämä kaksi juustoa ovat eri juustoja ja että toimialayhdistys pyrki laajentamaan nimityksen Morbier suojaa lainvastaisessa ja vapaan kilpailun periaatteen vastaisessa kaupallisessa tarkoituksessa.

13. Toimialayhdistys valitti cour d'appel de Paris'n tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Se väittää, että cour d'appel de Paris oli päätynyt asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan sanamuodon vastaiseen ratkaisuun, kun se oli katsonut, että ainoastaan nimen Morbier käyttö saattoi merkitä suojatun alkuperänimityksen Morbier loukkausta, ja ettei se ollut vastannut kysymykseen siitä, oliko Montboissier-juuston ulkoasu omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan. SFL väittää, että suojattu alkuperänimitys koskee tietyllä rajatulla alueella valmistettuja tuotteita ja että ainoastaan ne voivat käyttää suojattua nimitystä. Tämä ei suinkaan estä muita tuottajia valmistamasta ja pitämästä kaupan samankaltaisia tuotteita, kunhan näiden kaupan pitämiseen ei liity sellaisia käytäntöjä, jotka saattavat aiheuttaa sekaannusta, kuten erityisesti suojatun nimityksen väärinkäyttöä tai mielleyhtymiä. SFL väittää lisäksi, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun ”käytännön, joka on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen” on välttämättä liityttävä tuotteen ”alkuperään”; sen on siten oltava käytäntö, joka saa kuluttajan ajattelemaan, että tuotteella on kyseinen suojattu alkuperänimitys. SFL katsoo, ettei tällainen käytäntö voi perustua pelkästään tuotteen ulkoasuun, jos sen pakkauksessa ei ole minkäänlaista suojattuun alkuperään viittaavaa mainintaa.

14. Tässä tilanteessa Cour de cassation päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko – – asetuksen N:o 510/2006 ja – – asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että niissä kielletään ainoastaan se, että jokin kolmas osapuoli käyttää rekisteröityä nimeä, vai onko niitä tulkittava siten, että niissä kielletään suojatun alkuperänimityksen kattaman tuotteen esillepanon, erityisesti sille ominaisen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen siten, että se on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen, vaikka rekisteröityä nimeä ei käytetäkään?”

15. Käsiteltävässä asiassa kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet toimialayhdistys, SFL, Ranskan ja Kreikan hallitukset sekä komissio. Kaikki nämä osapuolet Kreikan hallitusta lukuun ottamatta esittivät suulliset huomautuksensa 18.6.2020 pidetyssä istunnossa.

IV Asian tarkastelu

A Alustavat huomautukset

16. Cour de cassationin esittämä ennakkoratkaisukysymys voidaan jakaa kahteen osaan. Sen ensimmäisessä osassa unionin tuomioistuinta pyydetään määrittämään, onko asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä kielletään ainoastaan se, että kolmas osapuoli käyttää rekisteröityä nimitystä ilman lupaa.

17. Ennakkoratkaisukysymyksen toisessa osassa tiedustellaan siinä tapauksessa, että sen ensimmäiseen osaan vastataan kieltävästi, onko myös pelkkä rekisteröidyn nimityksen kattamalle tuotteelle ominaisen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen kiellettyä, jos se on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen, vaikka suojattua nimeä ei käytetäkään.

18. Vaikka ennakkoratkaisukysymys koskee kyseisten asetusten 13 artiklan 1 kohtaa kokonaisuudessaan, siinä on kyse – kuten sen sanamuodosta ja ennakkoratkaisupyynnön perusteluistakin ilmenee – erityisesti 13 artiklan 1 kohdan d alakohdasta, joka koskee ”muita käytäntöjä, jotka ovat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen”. Kuten jäljempänä esitän, lähes kaikki unionin tuomioistuimelle kirjallisia huomautuksia esittäneet osapuolet ovat kuitenkin käsitelleet ennakkoratkaisukysymystä myös asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan kannalta, jossa kielletään muun muassa ”mielleyhtymät” suojattuun alkuperänimitykseen. Lisäksi yksi niistä kirjallisista kysymyksistä, jotka unionin tuomioistuin esitti asianosaisille suullisen vastauksen saamiseksi istunnossa, koski 13 artiklan 1 kohdan b ja d alakohdan välistä eroa. Tyhjentävyyden vuoksi tarkastelen siis ennakkoratkaisukysymystä sekä b että d alakohdan kannalta.

B Yhteenveto asianosaisten huomautuksista

19. Toimialayhdistys väittää, että kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on jo vastattu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja erityisesti 7.6.2018 annetussa tuomiossa Scotch Whisky Association [12] (jäljempänä tuomio Scotch Whisky) ja 2.5.2019 annetussa tuomiossa Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego [13] (jäljempänä tuomio Queso Manchego), joissa täsmennettiin, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa säädetyn kiellon soveltamisalaan voivat kuulua myös muut käytännöt kuin suojatun nimityksen käyttö. Ennakkoratkaisukysymyksen toisesta osasta toimialayhdistys väittää, että rekisteröidyn alkuperänimityksen kattamalle tuotteelle ominaisen ulkomuodon jäljittelemistä koskevaa kieltoa voidaan tarkastella sekä asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan että sen d alakohdan kannalta. Toimialayhdistyksen mukaan tuotteelle ominaisen ulkomuodon jäljitteleminen on asetuksen
N:o 510/2006 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella kielletty vain silloin, kun riidanalainen ulkomuoto on sellainen, että se synnyttää kuluttajassa välittömästi mielikuvan suojatun alkuperänimityksen kattamista tuotteista. Sitä vastoin 13 artiklan 1 kohdan d alakohdan perusteella tällainen jäljitteleminen on kiellettyä vain, jos se on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen alkuperän suhteen. Morbier-juustossa olevasta mustasta raidasta toimialayhdistys korostaa, että se on kyseiselle juustolle ominainen piirre, josta sen tunnistaa ja joka antaa sille sen ominaislaadun ainakin silloin, kun siihen yhdistyy muita väriin ja koostumukseen liittyviä ominaisuuksia.

20. SFL väittää, että suojattu alkuperänimitys suojaa jo luonteensa vuoksi tuotteen nimeä, joka liittää sen tiettyyn alueeseen ja tiettyyn tuotantomenetelmään. Suojatulla alkuperänimityksellä ei sitä vastoin varata tällaisen menetelmän käyttöä pelkästään tuotteille, joilla on kyseinen alkuperänimitys, eikä sen nojalla voida kieltää pitämästä kaupan tuotetta, jolla on sama ulkoasu kuin näillä. Näin laaja suoja antaisi pysyvän käyttömonopolin yhteen tai useampaan suojatun alkuperänimityksen tuote-eritelmässä mainittuun ominaisuuteen ja tuotteen ulkoasuun, jota immateriaalioikeus ei sinänsä suojaa. SFL korostaa, että tuomio Scotch Whisky ja tuomio Queso Manchego koskivat tuotteen pakkauksessa tai tuotteen nimessä olevia kuvio-osia, jotka on helppo vaihtaa ja jotka eivät estä pitämästä kaupan itse tuotetta, päinvastoin kuin tuotteen ulkoasun piirteet, kuten SFL:n valmistamien juustojen keskellä kulkeva raita, joka lisäksi perustuu ikivanhaan tuotantomenetelmään. [14] SFL viittaa myös vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä koskevaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta ilmenee, että tietyn tarjontamuodon käyttöä ei voida varata vain osalle tuottajista, ellei näillä ole siihen yksinoikeutta tai ellei siitä ole annettu säännöksiä, jos muut tuottajat käyttävät sitä oikein ja perinteisesti. Lisäksi SFL väittää yhtäältä, ettei ole kiellettyä valmistaa feta- tai mozzarella-juustoja

12 C-44/17, EU:C:2018:415.

13 C-614/17, EU:C:2019:344.

14 SFL täsmentää kirjallisissa huomautuksissaan, että Morbier-juusto, jonka tuotanto ulottui nimityksen nykyistä alkuperäaluetta laajemmalle, valmistettiin perinteisesti samana päivänä lypsetystä maidosta: aamulla lypsetyn maidon pinta suojattiin ohuella kerroksella tuhkaa, ja sen päälle lisättiin illalla lypsetty maito. Kypsytetyn tahkon keskelle jäi näin musta tuhkaraita. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että SFL:n kaupan pitämän juuston keskellä kulkeva raita on sävyltään punertava ja peräisin rypäleen puristemehusta eikä kasviperäisestä tuhkasta.

taikka parmesaanijuustoa, joilla on samanlainen ulkoasu ja pakkaus kuin näiden suojattujen alkuperänimitysten kattamilla tuotteilla,[15] ja toisaalta, että saman muotoisella tuotteella voi olla useita eri alkuperänimityksiä. Se viittaa myös luokittelemattomiin tuotteisiin eli tuotteisiin, jotka eivät voi kuulua alkuperänimityksen piiriin, koska niiden ulkoasu ei vastaa sen tuote-eritelmää, mutta joita kuitenkin pidetään kaupan toimialayhdistyksen kaltaisten alakohtaisten elinten luvalla. Lopuksi SFL huomauttaa, että musta raita on ominaisuus, joka esiintyy monissa sekä Ranskassa että ulkomailla valmistetuissa tuotteissa (esim. Cendré des Près, Douanier ja Ratoureux ym.). SFL päättelee, että ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että alkuperänimityksen antama suoja koskee ainoastaan tuotteen nimeä ja ettei sen perusteella voida kieltää mitään samankaltaista muodon piirrettä tuotteelta, jolla tätä suojaa ei ole.

21. Komissio korostaa aluksi, ettei alkuperänimitys suojaa itse tuotetta eikä mitään sen fyysisiä tai muita ominaisuuksia, sellaisina kuin ne määritellään tuote-eritelmässä tai sellaisina kuin ne ilmenevät kyseistä suojattua maantieteellistä merkintää käyttävien tuottajien kaupan pitämistä tuotteista. Suojan kohteena on vain rekisteröity nimitys. Näin ollen komissio toteaa yleisesti, ettei voida prima facie sulkea pois sitä mahdollisuutta, että suojatun alkuperänimityksen kattamalle tuotteelle ominaisen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen voi merkitä kyseisen nimityksen loukkaamista, vaikkakin tämä mahdollisuus on edelleen poikkeus. Komissio toteaa tuomioon Scotch Whisky ja tuomioon Queso Manchego viitaten, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä ei kielletä ainoastaan sitä, että kolmas osapuoli käyttää rekisteröityä nimeä, vaan myös kaikki muut käytännöt ja erityisesti suojatun alkuperänimityksen kattamalle tuotteelle ominaisen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen, jos nämä käytännöt koskevat selvästi näkyviä ominaisuuksia, jotka kuuluvat yksinomaan kyseiselle tuotteelle, ja jos kyseisten käytäntöjen ja suojatun nimityksen välillä on riittävän suora ja yksiselitteinen käsitteellinen läheisyys, jotta ne voivat johtaa kuluttajaa harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen, vaikka rekisteröityä nimitystä ei käytettäisikään. Jotta käsiteltävässä asiassa voitaisiin todeta, että kyseessä on tällainen käytäntö, jäljitellyn muodon tai ulkoasun on kuitenkin oltava ominainen nimenomaan niille tuotteille, joilla on suojattu nimitys, ja kuluttajien on miellettävä se kyseisten tuotteiden ainutlaatuiseksi ja erottavaksi ominaisuudeksi.

22. Ranskan hallitus väittää ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisestä osasta, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan sanamuodosta, hengestä ja tavoitteista sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tällä säännöksellä annetaan rekisteröidyille nimityksille laajennettua suojaa, joka kattaa monia eri oikeudenloukkauksia ja jolla ei siten kielletä pelkästään sitä, että kolmas osapuoli käyttää nimitystä. Ennakkoratkaisukysymyksen toisesta osasta Ranskan hallitus toteaa, että suojatun alkuperänimityksen kattamalle tuotteelle ominainen muoto tai erityinen tunnusmerkki voi yhtäältä synnyttää asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa kielletyn mielleyhtymän ja toisaalta merkitä saman artiklan 1 kohdan d alakohdassa kiellettyä käytäntöä, jos kuluttajalle voi syntyä välittömästi mielikuva tuotteesta.

23. Kreikan hallitus katsoo, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ja tavoitteista ilmenee, että näillä säännöksillä on tarkoitus kattaa mahdollisimman monia suojattuihin nimityksiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Erityisesti kyseisten asetusten 13 artiklan 1 kohdan d alakohdasta Kreikan hallitus toteaa, että tämä säännös on ulottuvuudeltaan laajempi kuin sitä edeltävät säännökset siltä osin kuin on kyse kielletyn käytännön tyypistä ja muodosta, mutta ei siltä osin kuin on kyse lopputuloksesta, johon kyseisellä käytännöllä pyritään, eli kuluttajan harhaanjohtamisesta. Tuotteen muoto tai ulkoasu voi kyseisen hallituksen mukaan johtaa kuluttajaa harhaan ja luoda kuluttajan mielessä välittömästi mielleyhtymän suojatun

15 SFL viittaa muun muassa tuomioon 25.10.2005, Saksa ja Tanska v. komissio (C-465/02 ja C-466/02, EU:C:2005:636) ja tuomioon 26.2.2008, komissio v. Saksa (C-132/05, EU:C:2008:117).

alkuperänimityksen kattamaan tuotteeseen, vaikka nimitykseen ei suoraan viitattaisikaan. Näin ollen tuotteen, jonka nimitys on suojattu, ulkoasun jäljitteleminen voi kuulua asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa säädettyjen kieltojen soveltamisalaan edellyttäen, että se ei ole ainoastaan sattumaa, vaan sillä pyritään käyttämään hyväksi suojatun nimityksen mainetta.

C Arviointi

24. Palaan aluksi komission sekä kirjallisissa ja suullisissa huomautuksissaan esittämään väitteeseen, jonka mukaan asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa säädetty suoja koskee itse rekisteröityä nimitystä eikä kyseisen nimityksen kattamaa tuotetta.

25. Tämä väite pitää kiistatta paikkansa. Käsiteltävässä tapauksessa suojan kohteena on nimitys Morbier eikä – ainakaan suoraan – kyseisen nimen tuote-eritelmässä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti valmistettu tuote,[16] jolla on siinä kuvatut fyysiset ja aistinvaraiset ominaisuudet, eikä myöskään kyseisen tuotteen esillepano, ulkoasu tai muu ominaisuus. Mielestäni tällainen väite on kuitenkin ymmärrettävä asiayhteydessään.

26. Ensinnäkin on nimittäin huomautettava, että vaikka ei ole epäilystä siitä, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa annetun suojan kohde on rekisteröity nimitys, ei myöskään pidä unohtaa, että kun unionin lainsäätäjä perusti maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojajärjestelmän, sen tarkoituksena oli yhtäältä tukea maaseudun taloutta – erityisesti epäsuotuisilla alueilla tai syrjäseuduilla – ”edistämällä sellaisten tuotteiden menekkiä, joilla on tiettyjä ominaispiirteitä”[17] ja toisaalta säilyttämällä ”maataloustuotannon laatu ja moninaisuus unionissa”, koska se on ”unionin tuottajille yksi unionin merkittävistä kilpailuetua aikaansaavista vahvuuksista ja edistää merkittävästi unionin elävää kulttuuri- ja ruokaperinnettä”.[18] Maantieteellisiä merkintöjä ja alkuperänimityksiä koskevan lainsäädännön tarkoituksena on siis viime kädessä suojella perinteisiä tuotteita, ”joilla on maantieteelliseen alkuperään liittyviä erityisiä ominaispiirteitä”. Näille nimityksille annettu suoja on pelkkä väline, jolla tämä tavoite saavutetaan, ja sen ulottuvuutta on näin ollen tulkittava kyseisen tavoitteen valossa.[19]

27. Toiseksi ja jatkona edellä esitettyyn muistutan, että asetuksen N:o 1151/2012 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan sanamuodon mukaan alkuperänimityksellä tarkoitetaan ”nimeä, jolla yksilöidään tuote – – joka on peräisin tietyltä alueelta, tietystä paikasta tai poikkeustapauksissa jostakin maasta” ja ”jonka laatu tai ominaisuudet johtuvat olennaisesti tai yksinomaan tietystä maantieteellisestä ympäristöstä luontoineen ja inhimillisine tekijöineen”.[20] Alkuperänimityksiä siis suojataan siltä osin kuin ne kuvastavat tuotetta, jolla on tietty laatu tai tiettyjä ominaisuuksia eli fyysisiä ominaispiirteitä, kuten maku, tuoksu tai ulkoasu, jotka ovat sille ominaisia ja liittyvät sen maantieteelliseen alkuperään. Alkuperänimityksen suojan perustana on yleensäkin oltava yhteys kyseiseen alueeseen tekijänä, jolla tuote erottuu laadullisesti markkinoiden kokonaistarjonnasta. Suojatun alkuperänimityksen rekisteröintimenettelyllä, josta nykyään säädetään asetuksen N:o 1151/2012 49–52 artiklassa, pyritään nimenomaan varmistamaan, että alkuperänimityksiin sovellettava vaatimukset, sellaisina kuin niistä säädetään kyseisen asetuksen 5 artiklassa, täyttyvät. Tätä varten rekisteröintihakemuksessa on oltava sen 8 artiklassa tarkoitettu tuote-eritelmä, josta ilmenevät erityisesti ”tuotteen kuvaus, tarvittaessa myös raaka-aineiden kuvaus, sekä tuotteen tärkeimmät fyysiset, kemialliset, mikrobiologiset tai aistinvaraiset ominaispiirteet”, maantieteellisen alkuperäalueen rajaus ja perusteet, joilla osoitetaan tuotteen laadun

16 Ks. kuitenkin viinien alalla asetuksen N:o 1308/2013 103 artiklan 2 kohta ja maustettujen juomien alalla asetuksen N:o 251/2014 20 artiklan 2 kohta, joissa säädetään, että suojattuja nimityksiä käyttävät tuotteet, jotka ovat vastaavien tuote-eritelmien mukaisia, suojataan kyseisissä säännöksissä luetelluilta kielletyiltä menettelyiltä.

17 Ks. asetuksen N:o 510/2006 johdanto-osan toinen perustelukappale; ks. vastaavasti asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan neljäs perustelukappale.

18 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan ensimmäinen perustelukappale.

19 Ks. tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio Scotch Whisky, 37 kohta.

20 Asetuksen N:o 510/2006 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa oli käytännössä samanlainen määritelmä.

tai ominaispiirteiden ja maantieteellisen alueen välinen yhteys.[21] Hakemukseen on liitettävä myös yhtenäinen asiakirja, josta ilmenevät erityisesti ”tuote-eritelmän pääkohdat: nimi, tuotekuvaus, mukaan lukien tarvittaessa pakkausta ja merkintöjä koskevat erityissäännöt, ja maantieteellisen alueen tarkka määritys” ja ”kuvaus tuotteen ja – – maantieteellisen ympäristön tai maantieteellisen alkuperän välisestä yhteydestä sekä tarvittaessa yhteyden perusteena olevat tuotekuvauksen tai tuotantomenetelmän erityispiirteet”.[22] Lisäksi säädetään vastaväitemenettelystä, jolla kolmannet osapuolet voivat vastustaa rekisteröintiä erityisesti silloin, kun ne pystyvät näyttämään toteen, että suojattuun alkuperänimitykseen sovellettavat vaatimukset, sellaisina kuin ne määritellään asetuksen N:o 1151/2012 5 artiklassa, tai tuote-eritelmää koskevat vaatimukset, jotka vahvistetaan sen 7 artiklan 1 kohdassa, eivät täyty.[23]

28. Lopuksi on syytä korostaa siltä osin kuin unionin tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen erottavan ominaisuuden jäljitteleminen voi rikkoa asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa, että suojan kohteena ei ole kyseinen ominaisuus sinänsä eikä myöskään tuote, johon rekisteröity nimitys viittaa. Tällainen jäljitteleminen on nimittäin kiellettyä vain, jos se luo mielleyhtymän suojattuun nimeen tai merkitsee käytäntöä, joka estää tuottajia tai viljelijöitä, joiden tuotteilla on tällainen nimitys, ”antamasta ostajille ja kuluttajille tietoja tuotteensa ominaispiirteistä rehellisen kilpailun edellytyksiä noudattaen” ja ”merkitsemästä tuotteitaan asianmukaisesti myyntipaikoilla”,[24] eli siltä osin kuin se häiritsee maantieteellisten merkintöjen ja suojattujen alkuperänimitysten suojalle asetettujen erityistavoitteiden toteutumista. Nämä tavoitteet mainitaan asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan 18 perustelukappaleessa ja sen 4 artiklassa, ja ne koskevat kunnollisen korvauksen turvaamista viljelijöille ja tuottajille tiettyyn maantieteelliseen alueeseen yhteydessä olevien tuotteiden laadusta sekä selkeän tiedon antamista kuluttajille tällaisten tuotteiden ominaispiirteistä.

29. Edelleen on alustavasti todettava, että vaikka maantieteellinen nimitys on teollisoikeus, siitä on annettu sui generis -säännöksiä, joissa julkisoikeudelliset säännöt sekoittuvat yksityisoikeudellisiin sääntöihin ja ovat ensisijaisia niihin nähden. Tältä osin maantieteellinen nimitys eroaa tavaramerkistä, joka on maantieteellistä nimitystä kaikkein lähinnä oleva teollisoikeus. Ensinnäkin se, että suojatut alkuperänimitykset (kuten myös suojatut maantieteelliset merkinnät) ovat oikeudellisesti olemassa, johtuu tietystä lainsäädäntötoimesta (komission asetuksesta). Kyseisellä lainsäädäntötoimella vahvistetaan yksityiskohtaisesti ”tuotteen tärkeimmät fyysiset, kemialliset, mikrobiologiset tai aistinvaraiset ominaispiirteet”, menetelmä, jolla tuote saadaan aikaan, sekä tarvittaessa sen pakkaamiseen liittyvät tiedot. Toiseksi on perustettu valvontajärjestelmä sen tarkistamiseksi, onko suojattuun alkuperänimitykseen liittyviä lakisääteisiä vaatimuksia noudatettu. Tämä järjestelmä perustuu virallisiin tarkastuksiin, joita suorittaa kussakin jäsenvaltiossa nimetty toimivaltainen viranomainen ja joiden tarkoituksena on erityisesti ”tarkistaa, että tuote on sitä vastaavan tuote-eritelmän mukainen”,[25] ja siten ylläpitää rekisteröidyllä nimityksellä kaupan pidettyjen tuotteiden laatua.[26] Kolmanneksi rekisteröityjä nimityksiä koskevalla lainsäädännöllä on vahva yhteys tavoitteeseen suojella kuluttajien etuja, jotka otetaan huomioon sekä siltä kannalta, mitkä ovat kuluttajien odotukset kyseisen nimityksen kattaman tuotteen laadusta, että siltä kannalta, että kuluttajilla on oikeus saada kaupallisista merkinnöistä totuudenmukaista tietoa ja olla joutumatta johdetuksi harhaan ostopäätöksissään.[27] Neljänneksi, vaikka rekisteröidyllä maantieteellisellä nimityksellä annetaan

21 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 7 artiklan 1 kohdan b, c ja f alakohta.

22 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohta.

23 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 10 artiklan 1 kohta siltä osin kuin on kyse vastustamisperusteista ja 51 artikla siltä osin kuin on kyse menettelystä.

24 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan kolmas ja viides perustelukappale; ks. myös tuomio 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 47 kohta); tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 24 kohta); tuomio Scotch Whisky, 36 kohta ja tuomio Queso Manchego, 29 kohta.

25 Ks. asetuksen N:o 1151/2012 36 artiklan 3 kohdan a alakohta.

26 Vaikka tavaramerkinkin yhtenä tehtävänä on osoittaa tavaroiden tai palvelujen laatua, tämä tehtävä riippuu täysin tavaramerkin haltijan omasta harkinnasta, koska tämä ei ainakaan teoriassa ole velvollinen tarjoamaan tavaroitaan tai palvelujaan tietyn laatuisina.

27 Kuluttajien etu, jota ei suinkaan pidä sekoittaa heidän ostamiensa tuotteiden tai palvelujen kaupalliseen alkuperään, vaikuttaa myös tavaramerkkioikeuden taustalla. Tavaramerkkioikeudessa painopiste on kuitenkin tavaramerkin haltijoiden yksityisissä eduissa.

yksinoikeus, kyseessä ei kuitenkaan ole yksilöllinen oikeus, vaan kaikki kyseisen maantieteellisen alueen tuottajat saavat käyttää nimitystä sillä edellytyksellä, että ne noudattavat sitä vastaavaa tuote-eritelmää.[28] Yleisen edun vuoksi alkuperänimitykset ovat vapaasti kaikkien niiden tuottajien käytettävissä, jotka täyttävät vaadittavat edellytykset. Rekisteröidyllä maantieteellisellä nimityksellä annetulla yksinoikeudella ei pyritä palkitsemaan innovaatiosta, keksinnöllisyydestä tai yksilöllisistä yrittäjyysvalmiuksista. Sillä ei myöskään pyritä korvaamaan tuottajien, joilla on lupa käyttää näitä nimityksiä, tekemiä investointeja, toisin kuin cour d'appel de Paris katsoi pääasian oikeudenkäynnissä antamassaan tuomiossa. Lähtökohtaisesti nämä tuottajat ainoastaan jatkavat toiminnallaan perinteistä, toisinaan ikivanhaa paikallista tuotantoa, joka on yhteydessä sen alueen luonnollisiin ja inhimillisiin olosuhteisiin, jolla ne toimivat, eli tekijöihin, jotka eivät ole millään tavoin riippuvaisia niiden itsensä tekemistä aloitteista ja liiketoimintavalinnoista. Kuten jo edellä tässä ratkaisuehdotuksessa esitettiin, rekisteröityjä maantieteellisiä nimityksiä koskevan lainsäädännön taustalla ovat maatalouspolitiikkaan, kuluttajansuojaan ja yhteisen kulttuuriperinnön suojeluun liittyvät tavoitteet. Kyseisellä lainsäädännöllä siis edistetään sellaista kannustinmallia, jolla on suora yhteys mainittuihin tavoitteisiin ja joka eroaa innovaatioilla kilpailemiseen suuntautuvasta kannustinmallista.

30. Tämän täsmennettyäni tarkastelen seuraavaksi ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäistä osaa, jossa kansallinen tuomioistuin tiedustelee, kielletäänkö asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa ainoastaan se, että kolmannet osapuolet käyttävät rekisteröityä nimitystä.

31. Kuten kaikki tässä ennakkoratkaisumenettelyssä huomautuksia esittäneet osapuolet totesivat, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on jo vastattu tähän kysymykseen.

32. Tuomiossa Scotch Whisky, joka annettiin sen cour d'appel de Paris'n tuomion jälkeen, josta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen nyt on valitettu, unionin tuomioistuin erotti selkeästi toisistaan asetuksen N:o 110/2008[29] 16 artiklan a alakohdassa – jonka sanamuoto on olennaisin osin samanlainen kuin asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan – tarkoitetut tilanteet, joissa rekisteröidyn maantieteellisen merkinnän käyttö on suoraa tai välillistä, tilanteesta, josta säädetään muun muassa 16 artiklan b alakohdassa. Vaikka ensin mainitussa säännöksessä unionin tuomioistuimen mukaan kielletään ”se, että toimijat käyttävät rekisteröityä maantieteellistä merkintää kaupallisessa tarkoituksessa sellaisia tuotteita varten, joita rekisteröinti ei koske, erityisesti hyötyäkseen epäoikeutetusti tästä maantieteellisestä merkinnästä”,[30] ja vaikka se koskee tilanteita, joissa riidanalaisessa merkissä käytetään rekisteröityä maantieteellistä merkintää ”samassa tai ainakin lausuntatavaltaan ja/tai ulkoasultaan huomattavan samankaltaisessa muodossa”,[31] mainitun artiklan b alakohta koskee ”tilanteita, joissa riidanalaisessa merkissä *ei käytetä maantieteellistä merkintää sellaisenaan* vaan viitataan siihen sillä tavoin, että kuluttaja saadaan muodostamaan riittävän läheinen yhteys tämän merkin ja rekisteröidyn maantieteellisen merkinnän välillä”.[32]

33. Tuomiossa Scotch Whisky unionin tuomioistuin täsmensi, että ”suojatun maantieteellisen merkinnän osittainen sisällyttäminen riidanalaiseen merkkiin” ja ”sen toteaminen, että riidanalaisen nimityksen lausuntatapa ja ulkoasu muistuttaa suojattua maantieteellistä merkintää”[33] ei ole ehdoton edellytys myöskään asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan b alakohdan soveltamiselle ja että tässä

28 Tavaramerkillä annettu yksinoikeus sitä vastoin on useimmiten yksilöllinen oikeus, jonka nojalla tavaramerkin haltija voi kieltää kaikkia kolmansia osapuolia käyttämästä samaa erottamiskykyistä merkkiä tai samankaltaista tavaramerkkiä. Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 16.12.2015 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/2436 (EUVL 2015, L 336, s. 1, erityisesti 29–36 artikla), säädetään myös yhteisömerkeistä. Niihin sovellettava lainsäädäntö on kuitenkin yksilöllisiin tavaramerkkeihin sovellettavan lainsäädännön tapaan lähinnä yksityisoikeudellista, eikä siihen sisälly samanlaisia julkisoikeudellisia piirteitä kuin suojattuja alkuperänimityksiä koskevaan lainsäädäntöön.

29 Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan a–d alakohdan sanamuoto on käytännössä samansisältöinen kuin asetuksen N:o 510/2006 13 artiklan 1 kohdan a–d alakohdan.

30 Ks. tuomio Scotch Whisky, 38 kohta.

31 Ks. tuomio Scotch Whisky, 31 kohta.

32 Ks. tuomio Scotch Whisky, 33 kohta, kursivointi tässä.

33 Ks. tuomio Scotch Whisky, 46 ja 49 kohta.

säännöksessä tarkoitetun mielleyhtymän arvioimiseksi ”kansallisen tuomioistuimen on – – tutkittava, syntyykö kuluttajalle kyseisen tuotteen nimen yhteydessä mielikuva tavarasta, jolla on suojattu maantieteellinen merkintä”. Unionin tuomioistuin totesi 21.1.2016 annetun tuomion Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35) 35 kohtaan viitaten, että tarvittaessa on otettava huomioon erikielisten ilmaisujen ”merkityssisällön läheisyyttä” koskeva kriteeri, koska tällainen läheisyys voi muiden edellä mainittujen kriteereiden tavoin myös olla omiaan johtamaan siihen, että kuluttajalle syntyy mielikuva tuotteesta, jonka maantieteellinen merkintä on suojattu, sellaisen vastaavan tuotteen yhteydessä, josta käytetään riidanalaista nimitystä,[34] ja totesi, että kansallisen tuomioistuimen on arvioitava mielleyhtymän olemassaolo ”ottamalla tarvittaessa huomioon suojatun maantieteellisen merkinnän osittainen sisällyttäminen riidanalaiseen nimitykseen, se, että tämä nimitys muistuttaa lausuntatavaltaan ja/tai ulkoasultaan kyseistä merkintää, sekä kyseisen nimityksen ja kyseisen merkinnän merkityssisältöjen läheisyys”.[35] Nämä periaatteet vahvistettiin tuomiossa Queso Manchego, jossa unionin tuomioistuin täsmensi, että asetuksen N:o 510/2006 13 artiklan 1 kohdan b alakohdan väljällä muotoilulla ”voidaan ymmärtää viitattavan paitsi ilmaisuihin, joilla rekisteröityyn nimitykseen voidaan synnyttää mielleyhtymä, myös *kaikkiin kuviomerkkeihin*, jotka voivat tuoda kuluttajan mieleen tällä nimityksellä merkityt tuotteet” ja että ilmaisun ”toute” (”kaikki”) käyttäminen kyseisessä säännöksessä kuvastaa unionin lainsäätäjän tahtoa ”suojata rekisteröityjä nimityksiä ottamalla huomioon se, että mielleyhtymä voi syntyä kielellisen tekijän tai kuviomerkin välityksellä”.[36] Unionin tuomioistuimen mukaan nimittäin ”ei periaatteessa voida sulkea pois sitä, että kuviomerkit voivat synnyttää välittömästi kuluttajan mielessä mielleyhtymän tuotteista, joilla on rekisteröity nimitys, sen vuoksi, että ne ovat käsitteellisesti läheisiä tällaisen nimityksen kanssa”.[37]

34. Asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan c alakohdasta unionin tuomioistuin täsmensi, että kyseisessä säännöksessä ”suojattua alaa laajennetaan sisällyttämällä siihen ’muut merkinnät’, toisin sanoen kuluttajille annettavat tiedot, jotka ovat asianomaisen tuotteen kuvauksessa, esittelyssä tai merkinnöissä ja joiden katsotaan olevan ’vääriä tai harhaanjohtavia’ siltä osin kuin kyse on tuotteen yhteyksistä suojattuun maantieteelliseen merkintään siitä huolimatta, että kyseiset tiedot eivät herätä mielleyhtymää suojattuun maantieteelliseen merkintään” ja että ilmaisu ”muut merkinnät”, jota käytetään asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan c alakohdassa, ”käsittää tiedot, jotka voivat olla missä muodossa tahansa kyseessä olevan tuotteen kuvauksessa, esittelyssä tai merkinnöissä ja erityisesti sellaisena tekstinä, kuvana tai sisältönä, josta voi käydä ilmi tietoja tämän tuotteen lähtöpaikasta, alkuperästä, luonteesta tai olennaisista ominaisuuksista”.[38]

35. Unionin tuomioistuin on todennut yleisesti, että asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan a–d alakohdassa[39] mainitaan eri tilanteita, joissa tuotteen myynnissä viitataan nimenomaisesti tai implisiittisesti maantieteelliseen merkintään sellaisissa olosuhteissa, jotka voivat joko johtaa yleisöä harhaan tuotteen alkuperästä tai ainakin luoda sille alkuperää koskevan mielleyhtymän tai jotka voivat mahdollistaa sen, että toimija saa oikeudetonta hyötyä kyseisen maantieteellisen merkinnän maineesta.

36. Nämä periaatteet pätevät myös asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan. Kyseisellä artiklalla annetaan siis laaja suoja, joka käsittää yhtäältä suojatun nimityksen käytön, väärinkäytön ja mielleyhtymän ja yleensä kaikenlaiset vapaamatkustukseen perustuvat käytännöt, joilla pyritään hyötymään nimityksen maineesta luomalla assosiaatio siihen, ja toisaalta

34 Ks. tuomio Scotch Whisky, 50 kohta.

35 Ks. tuomio Scotch Whisky, 51 kohta. Kyseiseen tuomioon johtaneessa pääasian oikeudenkäynnissä riidanalainen nimitys oli ”Glen”. Unionin tuomioistuin vahvisti, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asia oli selvittää, tuleeko tavanomaisesti valistuneelle ja kohtuullisen tarkkaavaiselle ja huolelliselle eurooppalaiselle keskivertokuluttajalle välittömästi mieleen suojattu maantieteellinen merkintä, joka on ”Scotch Whisky”, sellaisen vastaavan tuotteen yhteydessä, jolla on riidanalainen nimitys, ja että sen on otettava huomioon – mikäli tämä nimitys ei lausuntatavaltaan ja/tai ulkoasultaan muistuta suojattua maantieteellistä merkintää ja mikäli tätä merkintää ei ole osittain sisällytetty kyseiseen nimitykseen – kyseisen merkinnän ja tämän nimityksen merkityssisällön läheisyys (tuomio Scotch Whisky, 52 kohta).

36 Ks. tuomio Queso Manchego, 18 kohta.

37 Ks. tuomio Queso Manchego, 22 kohta.

38 Ks. tuomio Scotch Whisky, 65 ja 66 kohta.

39 Ks. tuomio 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, 46 kohta).

kaikenlaiset menettelyt, jotka ovat omiaan aiheuttamaan sekaannusvaaran nimityksen kattamien tuotteiden ja tavallisten tuotteiden välillä.[40] Sillä on näin ollen tarkoitus estää suojattujen maantieteellisten merkintöjen väärinkäyttö paitsi ostajien etujen myös niiden tuottajien etujen vuoksi, jotka ovat ponnistelleet taatakseen ne ominaisuudet, joita odotetaan tuotteilta, joilla on laillisesti tällaisia merkintöjä.[41]

37. Ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on näin ollen vastattava, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa ei kielletä ainoastaan sitä, että kolmannet osapuolet käyttävät rekisteröityä nimeä.

38. Ennakkoratkaisukysymyksensä toisessa osassa kansallinen tuomioistuin haluaa selvittää, kielletäänkö asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa myös rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muodon ja ulkoasun jäljitteleminen. Kuten jo edellä tämän ratkaisuehdotuksen 18 kohdassa mainitsin, käsittelen ennakkoratkaisukysymystä sekä kyseisen säännöksen b alakohdan että sen d alakohdan kannalta, vaikka kysymyksessä viitataan ainoastaan jälkimmäiseen.

39. Olen komission tapaan sitä mieltä, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ei lähtökohtaisesti voida tulkita siten, että rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen voi jo yksinään synnyttää kyseisessä säännöksessä tarkoitetun mielleyhtymän.

40. Kun otetaan huomioon jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 32 ja 33 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, jossa tunnustetaan mielleyhtymän voivan liittyä puhtaasti rekisteröityjen nimitysten merkityssisältöön, ei tietenkään voida sulkea pois sitä, että tietyissä poikkeustapauksissa tällainen mielleyhtymä voi syntyä, kun kuluttaja näkee tavallisen tuotteen, jonka muoto tai ulkoasu kokonaan tai osittain jäljittelee vastaavan rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muotoa tai ulkoasua.

41. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun suojatussa nimityksessä on nimenomainen viittaus sillä nimetylle tuotteelle tyypilliseen muotoon.[42] Tällaisessa tapauksessa tuotteen muoto tai ulkoasu voi nimittäin synnyttää yleisön keskuudessa ”suoran ja yksiselitteisen” assosiaation[43] kyseiseen nimitykseen, kuten unionin tuomioistuin totesi tuomiossa Queso Manchego, jossa oli kyse tavallisen tuotteen etiketissä olevista kuvio-osista, jotka viittasivat tiettyyn maantieteelliseen alueeseen, ja kyseiseen alueeseen liitetyn suojatun alkuperänimityksen olennainen osa oli viittaus kyseiseen maantieteelliseen alueeseen.[44]

42. Mielestäni tällainen assosiaatio voi merkitä asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua mielleyhtymää, jos vielä seuraavat kolme edellytystä täyttyvät.

40 Jäljempänä tarkoitan tavallisilla tuotteilla tuotteita, joilla ei ole suojattua alkuperänimitystä tai suojattua maantieteellistä merkintää.

41 Ks. analogisesti tuomio 14.9.2017, EUIPO v. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, 82 kohta) ja tuomio 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, 38 kohta).

42 Komissio viittaa esimerkiksi suojattuun alkuperänimitykseen Queso tetilla. Alicanten toisen asteen kauppatuomioistuin totesi 31.10.2013 antamassaan tuomiossa (nro 419/13), että tämä alkuperänimitys suojasi perinteistä nimeä, jonka kuluttajat yhdistivät kyseisen tuotteen kartiomaiseen muotoon, ja katsoi, että samanmuotoisten juustojen luvattomalla kaupan pitämisellä rikottiin asetuksen N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohtaa.

43 Kuten ratkaisuehdotuksessani Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11) totesin, tällaisen assosiaation olemassaoloa on arvioitava tarkastelemalla sekä tavallisen tuotteen näkemisen kuluttajassa aiheuttaman reaktion välittömyyttä (assosiaation edellyttämä kognitiivinen prosessi ei saa edellyttää monimutkaista tiedon käsittelemistä) että sen voimakkuutta (mielleyhtymän rekisteröidyllä nimityksellä suojatun tuotteen mielikuvaan on oltava riittävän vahva).

44 Ks. tuomio Queso Manchego, 40 kohta.

43. Ensinnäkin jäljitellyn osan on oltava mainittu rekisteröidyn nimityksen tuote-eritelmässä yhtenä nimityksen kattaman tuotteen erottavista ominaisuuksista. Tällä vaatimuksella voidaan yhtäältä varmistaa, että kyseinen osa tosiasiallisesti kuuluu paikalliseen tuotantoperinteeseen, johon rekisteröity nimitys viittaa, ja toisaalta edistää oikeusvarmuuden tavoitetta.

44. Toiseksi, kuten komissio mielestäni perustellusti korostaa, jäljitelty osa ei saa liittyä erottamattomasti sellaiseen tuotantomenetelmään, jonka on oltava vapaasti kaikkien tuottajien käytettävissä.

45. Viimeiseksi ja ratkaisuehdotukseni Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11) 29 kohdassa ehdottamani lähestymistavan mukaisesti mielleyhtymän olemassaoloa on arvioitava tapauskohtaisesti ja siten, että arvioinnissa otetaan riidanalaisen osan – käsiteltävässä asiassa suojatun nimityksen kattaman tuotteen muodon tai ulkoasun, jota jäljitellään – lisäksi huomioon myös kaikki muut tekijät, joita pidetään merkityksellisinä joko siksi, että ne edistävät mielleyhtymän syntymistä, tai siksi, että ne päinvastoin vähentävät kuluttajan mahdollisuutta yhdistää tavanomainen tuote suoraan ja yksiselitteisesti tuotteeseen, jolla on suojattu nimitys.[45] Lisäksi on mielestäni näytettävä toteen vapaamatkustusaikomuksen olemassaolo.[46]

46. Tässä vaiheessa on täsmennettävä, että edellä asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdasta esittämäni tulkinta ei tarkoita yleisemmin sitä, että tavallisen tuotteen muotoa, ulkoasua tai pakkausta ei voida ottaa huomioon asiayhteyteen liittyvinä seikkoina arvioitaessa kokonaisvaltaisesti asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun mielleyhtymän olemassaoloa ja erityisesti osoitettaessa vapaamatkustusaikomuksen olemassaoloa, kuten 4.3.1999 annetussa tuomiossa Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola[47] ja 26.2.2008 annetussa tuomiossa komissio v. Saksa[48] todettiin ja kuten myös ratkaisuehdotukseni Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11) 29 kohdassa mainitsin.

47. Vaikka asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohtaa voidaan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin menettelyihin ainoastaan poikkeuksellisesti, nämä menettelyt voivat kuitenkin tapauksen mukaan kuulua sen 1 kohdan d alakohdan soveltamisalaan.

48. Kuten unionin tuomioistuin vahvisti asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan osalta,[49] asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohta[50] sisältää asteittaisen kiellettyjen menettelyjen luettelon, jonka mukaan 16 artiklan c alakohta on erotettava sitä edeltävistä a ja b alakohdasta.[51] Kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen 32–34 kohdassa muistutin, unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus lausua asetuksen N:o 110/2008 16 artiklan a, b ja c alakohdan välisistä suhteista. Se ei sitä vastoin ole vielä koskaan tulkinnut kyseisen artiklan d alakohtaa eikä myöskään asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tai muita laatujärjestelmiä koskevien asetusten vastaavia säännöksiä.

45 Ks. vastaavasti myös tuomio Queso Manchego, 42 kohta.

46 Ks. ratkaisuehdotukseni Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:11, 29 kohta). Ks. myös vastaavasti tuomio 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, 28 kohta).

47 C-87/97, EU:C:1999:115, 27 kohta.

48 C-132/05, EU:C:2008:117, 48 kohta.

49 Ks. tuomio Scotch Whisky, 65 kohta.

50 Asetuksen N:o 510/2006 osalta ks. tuomio Queso Manchego, 25 kohta.

51 On korostettava, että tämä asteittainen luettelo koskee kiellettyjen menettelyjen luonnetta eikä tekijöitä, jotka on otettava huomioon tällaisten menettelyjen olemassaolon määrittämiseksi (ks. vastaavasti tuomio Queso Manchego, 27 kohta). Ei siten ole poissuljettua, että samat tekijät voidaan ottaa huomioon sekä kyseisen artiklan 1 kohdan b alakohtaa että sen d alakohtaa sovellettaessa.

49. Kuten kaikki tähän ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneet osapuolet huomauttivat, asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohtaan [52] sisältyy eräänlainen kaiken kattava säännös (catch-all), jolla rekisteröityjen nimitysten suojajärjestelmä on tarkoitus sulkea. Tämä ilmenee erityisesti sen sanamuodosta, jossa viitataan ”muihin käytäntöihin” eli kaikkiin sellaisiin menettelyihin, joita saman artiklan muut säännökset eivät kata.

50. Kyseisen säännöksen tarkoitus käy selkeästi ilmi sen sanamuodosta: estää se, että kuluttajaa johdetaan harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

51. Toisin kuin asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan b alakohta, jossa ei oteta huomioon sekaannusvaaran olemassaoloa [53] ja jonka tarkoituksena on kieltää erityisesti vapaamatkustavat käytännöt, [54] sen d alakohta koskee käytäntöjä, jotka ovat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan, ja sen tarkoituksena on sekä estää kuluttajia erehtymästä tehdessään ostoksia että suojata rekisteröityä nimitystä käyttäviä viljelijöitä ja tuottajia mahdollisilta asiakkaiden menetyksiltä.

52. Tässä yhteydessä on tärkeää korostaa yhtäältä, että asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohdassa käytetystä ilmauksesta ”käytännöiltä, jotka saattaisivat” ilmenee, että kyseisessä säännöksessä velvoitetaan näyttämään toteen vain se, että on olemassa vaara siitä, että riidanalaisella käytännöllä johdetaan kuluttajaa harhaan, ja toisaalta, että harhaan johtamisen on koskettava nimenomaan tuotteen alkuperää, ja tämän ilmauksen on ymmärrettävä tarkoittavan sekä maantieteellistä alkuperää että alkuperätuotantoa, ja kuluttajalle on oltava annettu virheellisesti se käsitys, että tuote on peräisin siltä maantieteelliseltä alueelta tai siitä tuotannosta, johon rekisteröity nimitys liittyy.

53. Sen estäminen, että kuluttajaa johdetaan harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen, on asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohdan ainoa soveltamisedellytys. Kyseisessä säännöksessä ei siten määritellä itse kiellettyjä toimintoja, vaan ainoastaan luokitellaan ne niiden lopputuloksen perusteella.

54. Tästä seuraa, että mitkä tahansa käytännöt, lähtökohtaisesti myös rekisteröidyn nimityksen kattamalle tuotteelle tyypillisen muodon tai ulkoasun taikka jonkin sen erityisen tai erottavan ominaisuuden jäljitteleminen, voivat kuulua tämän kiellon soveltamisalaan edellyttäen, että ne ovat omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan.

55. Myös harhaanjohtamisen vaaran olemassaolon arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti ja kaikkien asian kannalta merkityksellisten seikkojen valossa. Esimerkiksi pääasiassa riitautetun kaltaisen käytännön tapauksessa, jossa rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muotoa tai ulkoasua on jäljitelty, on siis otettava huomioon erityisesti se, miten merkitykselliseksi kuluttajat mieltävät kyseisen osan tuotteen tunnistamisessa. Sekaannusvaaran arvioinnin lopputulos nimittäin vaihtelee sen mukaan, onko jäljitelty jotakin rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen yksinomaista tai erottavaa ominaisuutta vai ominaisuutta, joka esiintyy aivan yleisesti kyseisten maataloustuotteiden ryhmässä.

56. Tässä yhteydessä on myös arvioitava tuotteen ulkoasua kokonaisuutena. Kuten nimittäin istunnossa aivan oikein huomautettiin, edes rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muodolle tai ulkoasulle tyypillisen tai sen yksinomaisen ominaisuuden jäljitteleminen ei voi johtaa kuluttajaa harhaan, jos tavallisen tuotteen ulkoasu kokonaisuutena arvioiden poikkeaa nimitystä käyttävän tuotteen ulkoasusta.

52 Asetuksen N:o 510/2006 osalta ks. tuomio Queso Manchego, 25 kohta.

53 Ks. tuomio 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, 26 kohta).

54 Ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 45 kohta).

57. Samalla on otettava huomioon, millä tavoin kyseinen tuote on pantu esille, jotta voidaan arvioida yhtäältä, kohtaako kuluttaja riidanalaisen ominaisuuden konkreettisesti tehdessään ostopäätöstä,[55] ja toisaalta, liittykö tuotteen esillepanoon muita seikkoja, jotka ovat omiaan lisäämään kuluttajan erehtymisen vaaraa.[56]

58. Yleensäkin on korostettava, että päinvastoin kuin asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, jota sovellettaessa ei tarvitse ottaa huomioon sitä asiayhteyttä, jossa ”väärää tai harhaanjohtavaa merkintää” käytetään,[57] sen d alakohdassa edellytetään asiayhteyden arvioimista erityisesti sen määrittämiseksi, onko olemassa vaara, että kuluttajaa johdetaan harhaan.

59. Tämä arviointi, jossa on otettava huomioon se, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen eurooppalainen keskivertokuluttaja mieltää asian, kuuluu yksinomaan kansalliselle tuomioistuimelle.[58]

60. Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan on vastattava siten, että rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muodon tai ulkoasun jäljittely voi olla asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu kielletty käytäntö, jos se on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen alkuperän suhteen.

V Ratkaisuehdotus

61. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Cour de cassationin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 510/2006 13 artiklan 1 kohtaa ja maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että niissä ei kielletä ainoastaan sitä, että kolmannet osapuolet käyttävät rekisteröityä nimitystä.

Rekisteröidyn nimityksen kattaman tuotteen muodon tai ulkoasun jäljitteleminen voi olla asetusten N:o 510/2006 ja N:o 1151/2012 13 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu kielletty käytäntö, jos se on omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tuotteen alkuperän suhteen. Kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida tapauskohtaisesti ja kaikkien asian kannalta merkityksellisten seikkojen valossa, onko kyseinen käytäntö lainvastainen, ja arvioinnissa on otettava huomioon se, miten tavanomaisesti valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen eurooppalainen keskivertokuluttaja mieltää asian.

55 Tältä osin toimialayhdistys täsmentää, että Morbier-juustoa myydään vähittäiskaupassa lohkoina ja että juustolle ominainen musta raita on siten täysin kuluttajien näkyvissä.

56 Esimerkiksi silloin, kun tavalliset tuotteet pannaan esille hyvin lähelle sellaisia tuotteita, joilla on suojattu nimitys.

57 Ks. tuomio Scotch Whisky, 70 ja 71 kohta.

58 Ks. mm. tuomio 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, 25 ja 28 kohta) ja tuomio Scotch Whisky, 47 kohta.